

Философията
и развитието
на обществото

ФИЛОСОФИЯТА И РАЗВИТИЕТО НА ОБЩЕСТВОТО

Вихрен Бузов

PHILOSOPHY AND DEVELOPMENT OF SOCIETY

Vibren Bouzov

Abstract. This volume is dedicated to the 25 Anniversary of Philosophy Major at the University of Veliko Tarnovo. The selected papers are oriented to searching for new alternative roads of social development after the collapse of neoliberalism and the decline of the unipolar world.

Key words: philosophy, development of society, alternatives

На Карл Маркс, чиято 200-годишнина отбелязваме на 5 май 2018 г., дължим завещанието, че философията не само трябва да обяснява света, но и да покаже как той може да бъде променен. Това убеждение сме възприели в настоящия том, в който се опитахме да съберем статии и студии, насочени към търсене във философски план на нови стратегии за развитие на обществото. Последните няколко десетилетия донесоха на човечеството провал на два водещи проекта за изграждане на социалния свят – авторитарния социализъм в по-слабо развитата част на Европа и Русия, и либералната демокрация, изродила се в корпоративна диктатура и стремеж към подчиняване на света на интересите на Запада. Благоприятни условия за това създаде преминаването на човечеството в епохата на глобализацията, обусловена от интернационализацията на стопанския обмен, новата роля на информационните и комуникационните технологии и създаването на непрекъснато действащи финансови пазари като инструмент за господство на финансовата олигархия. Преминало през ерата на лагерното противопоставяне човечеството заживя в ситуация на несигурност, конфликти и неспирни войни. Еднополюсният свят на безогледна американска доминация с „правото на силния“ бе заменен

от плуралистична структура, в която няколко сили с глобални възможности – САЩ, Русия и Китай, влизат в конфликти в повечето региони на планетата. Никоя от тях обаче сама по себе си не може да управлява световната система. В епохата на глобализацията вместо разширяване на свободата неимоверно се задълбочиха неравенствата и социалните противоречия. Заговори се за пълно изчерпване на идеологиите и проектите за бъдещето.

Всичко това ни изправя пред проблема за търсене на нови алтернативни на провалените проекти, пътища за развитие на обществото. Световната културна организация ЮНЕСКО още преди петнадесетина години възложи на философията в „*Стратегия за развитие на философията*“, приета на 171 сесия, надеждата за посрещане и решаване на подобен тип предизвикателства.

Авторите в първата част на този том търсят пътища за преодоляване на неолибералната идеология, която потопаи човечеството в още по-дълбоко и трудно преодолимо неравенство в сравнение с ранния капитализъм и увеличи многократно богатствата на корпоративните агенти. Същевременно социалната сфера, образованието, здравеопазването бяха подложени на смазване със средствата на пазара. Разбираемо в центъра на изследователския интерес са нашите страни – България, Сърбия, Балканите, Източна Европа, защото те бяха опитното поле за чудовищните експерименти на деиндустриализацията, комерсиализацията и заграбването на създадените от хората богатства. Близко 20% от населението на нашите страни бе прогонено зад граница в продължение на десетилетия неолиберален разпад.

Днес е време за преосмисляне на заложените още от класическия либерализъм догми – за универсалността на индивидуализма и егоизма, за човека като „икономическо“ същество, стремящо се към максимизация на личната полза, за държавата като „нощна стража“, която не трябва да се меси в стопанския и обществения живот, за пазара като стихийна сила, съчетаваща интересите на хората по случаен път. Опитите за тяхното ревизиране в модерния либерализъм претърпяха неуспех и се изродиха в идеологията на неолиберализма.

Втората част поставя акцент върху философски проблеми в аспекта на отношенията между философията, културата и развитието

на обществото. Във великолепна студия младият учен от ИИОЗ на БАН и експерт по скандинавска философия доц. д-р Силвия Серафимова подлага на критическа преценка ранните философско-социални изследвания на Г.- Х. фон Рихт. На анализ е подложена ролята на университетите и техните отношения с властта в Ранномодерна Европа. Подобно връщане към зараждането на условията за доминацията на културата, философията и науката на Запада е необходимо, за да се осмислят причините за неговия залез днес.

Изданието е посветено на 25-годишнината от създаването на специалност „Философия“ във Философския факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Нека да си пожелаем нови успехи в усилията за утвърждаване на философската общност във Велико Търново като авторитетен участник в националните и международните философски дискусии!